

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO
„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ
NEKILNOJAMĄJĮ TURTAŲ ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. VIII-359 5, 12, 16 IR 21
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-2109“
PROJEKTO
(TAP NR. 18-819(2); TAIS NR. 18-5690(3))**

2018-08-21 Nr. NV-2197

Vilnius

1. Projekto rengėja – Žemės ūkio ministerija.

2. Projekto tikslas – pateikti Seimui Vyriausybės išvadą dėl Seimo narių R. Tamašūnienės, V. Kravčionok pateikto Įstatymo projekto Nr. XIIP-2109, kuriuo siekiama pagreitinti nuosavybės teisių atkūrimo į žemę procesą, įvykdyti įsipareigojimus piliečiams gražinant jų nuosavybę bei išplėsti atlyginimo už valstybės išperkamą žemę, turėtą miestuose, būdus, užtikrinant nuosavybės teisių atkūrimą piliečiams, kurių žemė miestuose priskirta valstybės išperkamai žemei. Įstatymo projektu Nr. XIIP-2109 siūloma:

- piliečiams už miestų teritorijoje esančią valstybės išperkamą žemę ir vandens telkinius atlyginti lygiaverčiu miško sklypu, esančiu kaimo vietovėse, nes miesto miškai yra valstybinės reikšmės ir negali būti privatizuojami;
- Įstatymo 5 straipsnį papildyti nauja 7 dalimi siekiant supaprastinti miesto teritorijos užstatytos ir neužstatytos valstybinės žemės, kuri nuomojama ar naudojama fizinių ir juridinių asmenų, gražinimą piliečiams natūra.

3. Dabartinė situacija:

- Įstatymo projektas inicijuotas atsižvelgiant į gyventojų ir visuomeninių organizacijų skundus dėl sudėtingos padėties atkuriant nuosavybės teises į išlikusį nekilnojamąjį turtą, ypač atkuriant nuosavybės teises į miesto teritorijose turėtą žemę.
- Įstatymo 16 str. nurodyti būdai, kuriais valstybė atlygina už valstybės išperkamą žemę, miškus ir vandens telkinius. Įstatymo 16 str. 9 d. 1 p. numatyta, kad už valstybės išperkamą žemę, miškus ir vandens telkinius valstybė piliečiams atlygina perduodama lygiavertį žemės, miško ar vandens telkinio plotą. Už miesto teritorijoje esančią žemę (išskyrus miesto teritorijoje turėtą mišką) mišku neatlyginama.
- Miestuose iki 2018-07-01 51,8 tūkst. piliečių pateikė prašymus atkurti nuosavybės teises į 39,3 tūkst. ha žemės plotą. Nuosavybės teisės atkurtos į 35,9 tūkst. ha žemės plotą, t. y. į 91,26 proc. žemės plotą, nurodytą piliečių prašymuose. Liko nuosavybės teises į žemę miestuose atkurti 6,18 tūkst. piliečių į 3,42 tūkst. ha žemę, kurios vertė – 16,2 mln. Eur.

4. Projekto esmė – siūloma:

- Nepritarti siekiui supaprastinti miesto teritorijos užstatytos ir neužstatytos valstybinės žemės, kuri nuomojama ar naudojama fizinių ir juridinių asmenų, gražinimą piliečiams natūra, nes iš pagrindų keičiant teisinį reguliavimą (praėjus net 27 metams nuo nuosavybės teisių atkūrimo

pradžios ir miestuose nuosavybės teises atkūrus į 91 proc. žemės ploto) gali pažeisti Konstitucijoje įtvirtintus asmenų lygiateisiškumo ir teisėtų lūkesčių principus.

- Iš esmės pritarti nuostatomis dėl nuosavybės teisės į žemę atkūrimo miestuose, kuomet piliečiai galėtų prašyti už valstybės išperkamą žemę miestuose atlyginti lygiaverčiu miško plotu kaimo vietovėje. Atsižvelgiant į tai, kad Vyriausybės programos įgyvendinimo plane numatytas įsipareigojimas 2019 m. III ketvirtį užbaigti žemės grąžinimo procesą, siūloma numatyti terminą iki 2019 m. gegužės 1 d., iki kada piliečiai galėtų pakeisti savo valią dėl atlyginimo būdo ir prašyti už valstybės išperkamą žemę atlyginti lygiaverčiu miško plotu kaimo vietovėje. Kartu turėtų būti keičiamas ir Miškų įstatymas, kuriame šiuo metu numatyta iki 2018 m. spalio 1 d. dalį laisvų valstybinių miškų sklypų perduoti patikėjimo teise valdyti miškų urėdijoms, dalį perduoti aukcionuose.
- Kartu siūloma pavesti Aplinkos ministerijai ir Nacionalinei žemės tarnybai nedelsiant imtis priemonių, kad šiuo metu piliečių nuosavybės teisėms atkurti rezervuoti valstybiniai miškai (apie 30 tūkst. ha) ir toliau liktų rezerve, kol įstatymų leidėjas priims galutinį sprendimą.

Pažymėtina, kad laisvos valstybinės žemės fonde yra apie 30 tūkst. ha valstybinių miškų, kurie yra rezervuoti nuosavybės teisėms atkurti, tačiau nėra pretendentų, pageidaujančių į šiuos miškus atkurti nuosavybės teises. Apytiksliais apskaičiavimais atlyginti už žemę, turėtą mieste, šių miškų pakaktų didžiajai daliai piliečių. Todėl būtų sutaupytos valstybės biudžeto lėšos, nes 3,42 tūkst. ha žemės nominali indeksuota vertė, už kurią pagal šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą reikėtų kompensuoti pinigais, būtų 25,92 mln. Eur (16,2 mln. Eur * 1,6).

5. Derinimas: nutarimo projektas buvo aptartas 2018 m. liepos 3 d. Vyriausybės kanceliarijos tarpinstituciniame pasitarime (protokolo Nr. 23) ir liepos 4 d. svarstytas Vyriausybės pasitarime (protokolo Nr. 31). Atsižvelgiant į Vyriausybės pasitarime išsakytas pastabas, Žemės ūkio ministerija pakartotinai teikia patikslintą nutarimo projektą.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – projektas **nesuderinamas** su Vyriausybės programos 91.4 papunkčio nuostata dėl žemės reformos užbaigimo ir Vyriausybės programos įgyvendinimo plane numatyto įsipareigojimu 2019 m. III ketvirtį užbaigti žemės grąžinimo procesą.

7. Dalykinio vertinimo išvada – atsižvelgiant į tai, kad kartu su nutarimo projektu teikiamas Vyriausybės pasitarimo sprendimo projektas, kuriuo siūloma pavesti Aplinkos ministerijai ir Nacionalinei žemės tarnybai nedelsiant imtis priemonių, kad šiuo metu piliečių nuosavybės teisėms atkurti rezervuoti valstybiniai miškai ir toliau liktų rezerve, kol įstatymų leidėjas priims galutinį sprendimą, siūlytina projektą pakartotinai svarstyti Vyriausybės pasitarime.

Politikos įgyvendinimo grupės patarėja

Gina Gajauskienė

Gina Gajauskienė, tel. 870663765, el. p. gina.gajauskiene@lr.lt